

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid
De minister voor Rechtsbescherming, de heer drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Geachte heer Dekker,

Om de verspreiding van het coronavirus binnen de justitiële inrichtingen te voorkomen, zijn de afgelopen maanden diverse maatregelen genomen.¹ Uit uw laatste brief aan de Tweede Kamer blijkt dat sommige maatregelen, zoals voor bezoek en verlof, stapsgewijs worden verruimd waar dat voor andere maatregelen nog niet geldt.

De Nationale ombudsman prijst de inzet en opofferingen van alle betrokkenen, in het bijzonder de medewerkers, ingeslotenen en hun familie. Vooralsnog zijn het aantal besmettingen in justitiële inrichtingen beperkt gebleven.

Tegelijk ontvang ik signalen van ingeslotenen en hun naasten over de maatregelen. Daarbij speelt dat ingeslotenen zeer afhankelijk zijn van de overheid en dat hun mensenrechten nog meer dan normaal ingeperkt zijn. Dit licht ik verderop in deze brief nader toe.

Ik realiseer me ook dat de huidige omstandigheden voor medewerkers uitdagend zijn; zij moeten de rust bewaren in justitiële inrichtingen en lopen door hun werk meer risico op besmetting.

Vanuit het perspectief van ingeslotenen en hun naasten breng ik graag een aantal punten onder uw aandacht in relatie tot het nemen, aanscherpen of versoepelen van maatregelen en bij de uitvoering daarvan. Deze punten zijn nu actueel en van belang voor een mogelijk volgende besmettingsgolf. Ze gelden niet alleen voor het Europese deel van Nederland, maar ook voor Caribisch Nederland.

Welke signalen ontvangt de Nationale ombudsman?

De Nationale ombudsman ontving verschillende klachten: sommigen vinden de maatregelen niet ver genoeg gaan of zien dat ze niet worden opgevolgd. Anderen komen juist in de knel door de vergaande maatregelen, omdat contact met (zieke) familieleden of kinderen niet voldoende mogelijk is. Zo meldde zich een vrouw die geen informatie kreeg over wanneer ze haar man in detentie weer zou kunnen zien. En ontving ik een klacht van een bezorgde man wiens broer vanwege Corona 23 uur per dag op cel moest zitten. Een ander liet de ombudsman weten dat hij zich niet veilig voelde, omdat personeel met corona verschijnselen doorwerkte. Ook de Kinderombudsman ontving enkele klachten over de (on)mogelijkheid van ouders en kinderen om contact te hebben. De Commissies van Toezicht ontvangen soortgelijke klachten, zo is mij gebleken.

¹ Maatregelen aanpak coronavirus in justitiële inrichtingen (Kamerstukken 24587 en 25295, nr. 763); Stand van zaken coronamaatregelen tenuitvoerlegging straffen en maatregelen (Kamerstukken 24587 en 25295, nr. 765); Versoepeling corona-maatregelen DJI (Kamerstukken 24587 en 25295, nr. 768); Verdere versoepeling bezoek aan inrichtingen DJI (Kamerstukken 24587 en 25295 nr. 771).

Pagina 1

Datum

25 juni 2020

Onderwerp

Ingeslotenen en Coronamaatregelen

Ons nummer

Uw bericht / kenmerk

Bijlage(n)

Contactpersoon

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

Aandacht voor fundamentele rechten, juist ook bij ingeslotenen

Ingeslotenen zijn in deze abnormale tijd meer nog dan normaal, voor hun gezondheid, voor contactmogelijkheden met hun naasten en voor hun procesrechten, geheel afhankelijk van de overheid. De maatregelen die worden genomen, hoe noodzakelijk ook, raken en beperken de mensenrechten van ingeslotenen en hun naasten, vaak nog meer dan andere burgers. De mensenrechten die in geding zijn, botsen met elkaar, zo laten de klachten zien.

In mijn brief van 4 juni 2020 over het wetsvoorstel Tijdelijke wet maatregelen COVID-19 – waarvan de behandeling inmiddels is uitgesteld - heb ik reeds aangegeven dat wanneer maatregelen in de strijd tegen COVID-19 een inbreuk maken op mensenrechten, de overheid hierin een voor alle betrokkenen transparante en zorgvuldige afweging moet maken en dat een goede democratische controle gewaarborgd moet zijn. Zeker wanneer de gevolgen daarvan voor burgers verstrekkend zijn.²

Naar mijn mening is die transparantie en zorgvuldigheid bij ingeslotenen, gezien hun beperkte autonomie, zeker zo belangrijk. Insluiten als gevolg van Coronamaatregelen moet waar mogelijk beperkt worden, onder meer door alternatieven te overwegen. Ingesloten die kwetsbaar zijn, bijvoorbeeld omdat zij een verhoogd risico lopen op corona, moeten extra aandacht krijgen.³

Uitgangspunten bij Coronamaatregelen in justitiële inrichtingen

De overheid moet dus – juist ook bij ingeslotenen - een zorgvuldige en transparante belangenafweging maken bij het nemen, aanscherpen of versoepelen van maatregelen en bij de uitvoering daarvan. Indachtig de impact van de maatregelen voor ingeslotenen en hun naasten en hun beperkte autonomie, benadruk ik dat grondrechten in de praktijk vorm krijgen door het gesprek met ingeslotenen en hun naasten aan te gaan. Ik realiseer me dat er maatregelen getroffen moeten worden waar niet alle ingeslotenen en hun naasten zich in kunnen vinden. Juist daarom zijn de volgende uitgangspunten noodzakelijk bij de Coronamaatregelen.

- Geef ingeslotenen en hun naasten duidelijke informatie, luister naar zorgen en wensen en zoek steeds naar alternatieven om daaraan tegemoet te komen.
- Heb steeds uitdrukkelijk aandacht voor ingeslotenen, die een extra gezondheidsrisico lopen. Vraag juist ook bij deze groep naar hun zorgen en behoeftes en tref zo nodig extra maatregelen.
- Lever regie en maatwerk wanneer schrijnende situaties dat nodig maken, zeker wanneer er kinderen bij betrokken zijn.

Ten slotte benadruk ik de toegevoegde waarde van klachten, juist ook in deze onzekere tijden. Wijs ingeslotenen en hun naasten op de mogelijkheid om klachten in te dienen. Voor ingeslotenen staat hiervoor in beginsel de beklagprocedure via de Commissies van Toezicht en vervolgens de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming open. Hun naasten kunnen bij de Nationale ombudsman terecht. Klachten bieden de kans om het perspectief van ingeslotenen en hun naasten beter

² Brief Nationale ombudsman aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake Wetsvoorstel Tijdelijke wet maatregelen COVID-19, d.d. 4 juni 2020.

³ Deze uitgangspunten volgen ook uit richtlijnen van internationale mensenrechtenorganisaties.

te begrijpen, tot oplossingen te komen voor de betrokkenen en zijn een bron van informatie voor structurele verbetermogelijkheden.

Pagina 3

Een afschrift van deze brief stuur ik naar de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Ons nummer

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen